

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНКОРПОРАЦІЇ ДО ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН СВІТУ

Проведено системний економіко-статистичний аналіз раціональності зовнішньоекономічної структури функціонування металургійної промисловості України та виробництва сталі, зокрема. Встановлено масштаби та передумови задля сформування дієвої системи управління розвитком реального сектору економіки держави. З'ясовано: а) перспективи і можливі сценарії розвитку подій в межах металургійної промисловості та суміжних із нею галузей і виробництв у разі приєднання України до зони вільної торгівлі; б) адекватність визначених Директивами Європейського співтовариства, умов для забезпечення збалансованості функціонування промисловості; в) обчислено обсяг необхідних інвестицій задля провадження технологічної модернізації виробництва сталі в Україні.

Ключові слова: зовнішньоекономічна структура української промисловості, виробництва сталі; технологічна модернізація; реалізація інтеграційного вибору держави.

Кузьменко Р.В. Результативность управления развитием промышленности Украины в условиях инкорпорации к внешнеэкономической деятельности стран мира

Проведен системний економіко-статистический аналіз: а) раціональності сучасної внешнеэкономической структури функціонування металургіческой промисленности України в цілому; б) основних характеристик і територіальної структури виробництва сталі, в частині. Определены предпосылки формирования действенной системы управления развитием реального сектору економіки государства. Выяснено и обосновано: а) перспективы и сценарии развития событий в пределах металургической промышленности и смежных с ней отраслей и производств (при присоединении Украины к зоне свободной торговли); б) адекватность определенных Директивами Европейского сообщества, условий для обеспечения сбалансированности функционирования промышленности; в) подсчитан объем необходимых инвестиций для обеспечения технологической модернизации производства, прогнозные расчеты сформированы за результатами формализации статистических закономерностей и параметров взаимосвязей между основными регрессорами влияния на темпы экономической динамики в металлургии.

Ключевые слова: внешнеэкономическая структура украинской промышленности; производства постоянные, технологическая модернизация; реализация интеграционного выбора государства.

Kuz'menko R.V. Ukrainian industry development control effectiveness in the conditions of incorporation to foreign economic activity of countries of the world

The economic and statistical analysis of the systems is conducted: to a) rationality of modern external economic structure of functioning of metallurgical industry of Ukraine on the whole; b) of basic descriptions and territorial pattern of production of steel, in particular. Pre-conditions of forming of effective control system are certain by development real to the sector of economy of the state. It is found out: a) prospects and possible scenarios of development of events within the limits of metallurgical industry and contiguous with her industries and industrial productions at tacking of Ukraine to the free trade zone; b) adequacy certain Directives of the European concord, and also necessary organizational and economic terms for providing of balanced of functioning of industry; c) в) calculated volume of necessary investments for technological modernization of production, prognosis calculations are formed as a result of formalization of statistical conformities to law and parameters of intercommunications between the basic mechanisms of influence on the rates of economic dynamics in metallurgy.

Keywords: external economic structure of Ukrainian industry; permanent productions; technological modernization; realization of integration choice of the state.

Об'єктивним є визнати, що при розв'язанні проблем, які постали перед державою, у сфері реалізації інтеграційного вибору, можна засвідчити про імовірність настання певного переліку соціально-економічних наслідків – тобто, перешкод, не лише в контексті інкорпорації реального сектору економіки до різного виду наддержавних утворень чи торговельних союзів. А, й, у першу чергу, тих проблем, які не дозволяють забезпечити високий рівень результативності управління розвитком української промисловості та обумовляють виникнення деструктивних соціально-економічних і

політичних зрушень. При цьому, останні вже генеруватимуть зміни як у конкурентній, так і у стратегічній позиції нашої держави і, відповідно, перешкоджатимуть провадженню дієвої промислової політики в Україні.

Зазначений факт є незаперечним та очевидним. Про його існування засвідчено та і деталізовано у багатьох попередніх наукових працях дослідників [1 – 4]. Поряд із цим, системне вивчення сучасної географічної структури експорту/ імпорту товарів та продукції національної промисловості у розрізі її зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), а також аналіз результативності

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

управління розвитком реального сектору економіки, зокрема, з двома першочерговими зовнішньоекономічними партнерами (вважаємо їх наддержавними утвореннями) – Європейським і Митним союзом (МС) (ці результати репрезентовано вченими-економістами у роботах [5; 6])

свідчать про абсолютну перевагу експортоорієнтованості національних регіональних промислових комплексів (РПК) щодо поширення співпраці із країнами Митного союзу (МС) (табл. 1).

Таблиця 1

Структурно-динамічні показники результатів провадження зовнішньоекономічної діяльності української промисловості у 2009 – 2012 рр. *

Показники	Ретроспективний період, роки							
	2009		2010		2011		2012	
	Обсяг, млн. дол. США	Темп до попереднього року	Обсяг, млн. дол. США	Темп до попереднього року	Обсяг, млн. дол. США	Темп до попереднього року	Обсяг, млн. дол. США	Темп до попереднього року
Країни МС	17432,9	58,2	18740,6	139,1	26177,0	139,7	25302,6	96,7
Країни ЄС	9499,3	52,4	13051,9	137,4	17970,0	137,7	17081,3	95,1
Перевищення обсягу МС до ЄС на, %	45,5	-	30,4	-	31,4	-	32,5	
Відношення показників ЗЕД при за результатами співпраці з країнами МС до виконаних договорів із країнами ЄС	1,8	-	1,4	-	1,5	-	1,5	-

Джерело * Приведено автором статті за даними, викладеними у джерелі [7]

У цій відповідності зазначимо, що, наразі, стало питання щодо визначення вимірів результативності управління розвитком української промисловості в контексті реалізації інтеграційного вибору держави задля техніко-економічного й еколого-економічного обґрунтування управлінських рішень про інкорпорацію до зони вільної торгівлі або ж – приєднання до умов, передбачених угодами про Митний союз.

Метою статті є методологічне обґрунтування й розробка процедур оцінювання і науково-прикладне розв'язання завдання щодо визначення вимірів результативності управління розвитком реального сектору економіки держави, у цілому, та окремих бюджетотворюючих галузей і виробництв в умовах інкорпорації України до зовнішньоекономічної діяльності країн світу.

Системне дослідження вимірів результативності управління розвитком української промисловості, а у її межах металургії та оброблення металу можна відмітити наступне: наразі, має певне уповільнювання масштабів експортного обігу товарів національних товаровиробників у 2012 р. до 2011 року. Останнє згенеровано: а) упровадженням/ використанням, роз'єднаними за функціоналами і політичною

відповідальністю за виконання цільових функцій, суб'єктами законодавчої гілки влади (однак, підкреслимо, не виконавчих інституцій); застосування, доволі, не дієвих засобів опосередкованого впливу на поширювання напрямів зовнішньоекономічної співпраці; перманентним коригуванням вихідних засад національних економічних інтересів за рахунок постійного уточнення сутності та змісту промислової стратегії розвитку чорної металургії та виробництва сталі, зокрема. При цьому, слід визнати, що поряд із тим, як внутрішні, так і зовнішні політичні сили допускають на власний розсуд та, відповідно, використовують опосередковано приватні критерії і дипломатичні можливості задля усунення «загального стану недосконалості» щодо забезпечення збалансованості функціонування економічної системи держави.

Розвиваючи вихідні положення комплексної оцінки результативності управління розвитком реального сектору української економіки, відмітимо, що лише прикордонні зі РФ території України (Донецької та Луганської областей) протягом 2000 – 2013 рр. здійснювали свою ЗЕД не лише із підвищеними темпами розбудови останньої (у відповідності до усталених міжнародних договорів про співробітництво), а й

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

із генеруванням ознак щодо ущільнення взаємодії між суб'єктами господарювання з усіма країнами СНД. Визнаємо, що співпраця між підприємствами реального сектору економіки держави в межах цих регіонів, зокрема, у 2008 – 2013 рр., провадилась без урахування поступового нарощення переваг політичних чинників (які акумулюються в межах українського економічного простору глобальною системою корпоративного управління) над економічними (зазначене деталізовано автором статті у попередній праці [4]).

Зауважимо й таке: найсуттєвіші експортні поставки у 2012 р. здійснювались до РФ – 25,6% від загального обсягу експорту (залізничні локомотиви, чорні метали, механічні машини); Туреччини – 5,4% (чорні метали, жири та олії тваринного або рослинного походження, добрива); Єгипту – 4,2% (зернові культури, чорні метали, жири та олії тваринного або рослинного походження); Польщі – 3,7% (чорні метали, руди, шлак і зола, насіння і плоди олійних рослин); Італії (чорні метали, насіння і плоди олійних рослин, зернові культури); Казахстану (залізничні локомотиви, вироби з чорних металів, механічні машини) – по 3,6%; Індії – 3,3% (жири та олії тваринного або рослинного походження, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, добрива).

Відтак, стверджуємо про наступне (зазначено обґрунтовано та деталізовано у попередніх наукових роботах [5; 6; 8]), що протягом останніх п'яти років (2009 – 2012 рр.) основні позиції та масштаби українського експорту до різних країн світу

залишились, майже, незмінними. При цьому, що стосується структури експорту, то у товарній структурі у 2012 р. переважали саме: чорні метали та вироби з них – тобто, 26,9 % (з них чорні метали – 22,9%) від загального обсягу експорту. Хоча, посвідчимо, що суттєву частку займали і: а) продукти рослинного походження (13,4%, з них зернові культури – 10,2%); б) мінеральні продукти (11,1% - з них палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки – 5,3%); в) механічні та електричні машини (10,2%, де, механічні – 5,5%, а електричні – 4,7%); г) засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби (8,7% - у т.ч. залізничні локомотиви – 6,0%); д) продукція хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості (7,4%) тощо.

У цій відповідності визнаємо, що оскільки, експорт металопродукції України складає третину загального обігу експортних операцій держави, доцільним є здійснити аналіз результативності управління розвитком металургійної промисловості та ідентифікувати її стратегічну позицію на міжнародному ринку. Так, наприклад, за результатами економіко-статистичного аналізу автором статті встановлено (авторські твердження базуються на результатах розробок, що репрезентовано у науковій роботі [9]):

у 2000 – 2012 рр. торгівля чорними металами виступала домінантною складовою у структурі загального експорту металопродукції держави (рис. 1).

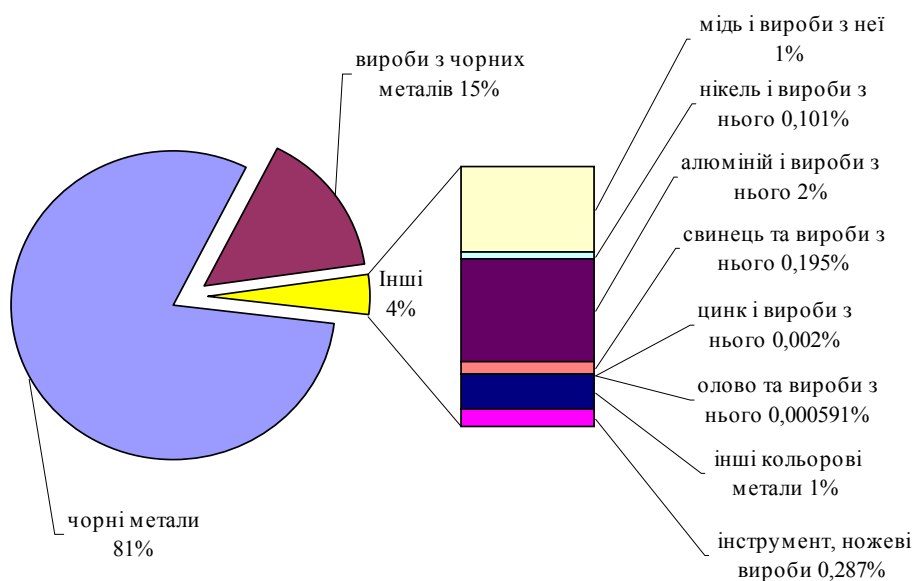

Рис. 1. Структура національного експорту металургійної продукції (ретроспективний період 2011 – 2012 рр.)

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Таблиця 2

Результати зовнішньоекономічної діяльності металургійної промисловості окремих країн світу у 2012 році *

Місце за експортом	Країна світу і наддержавне об'єднання	Макроекономічні показники, млн. т			
		обсяг експорту,	обсяг імпорту	зовнішньоекономічний обіг	потреба
1	Китай	47,9	16,3	64,2	17,4
2	Японія	40,7	0,5	41,2	0,5
3	ЄС (виключно, за межі ЄС) ЄС (лише внутрішній експорт)	38,0 108,0	35,9 (з них 6,7 - Україна)		
4	Південна Корея	28,9	22,8	51,7	23,0
5	Німеччина (у т. ч. і в межах ЄС)	26,4	24,9	51,3	25,1
6	Україна	26,1	0,5	26,6	0,5
7	РФ	24,7	0,5	25,2	0,5
8	Італія (у т. ч. і з країнами ЄС)	17,2	17,5	34,7	18,0
9	Туреччина	17,0	10,3	27,3	26,0
10	Бельгія	16,4	13,3	29,7	13,5
11	Франція (у т.ч. і з ЄС)	14,2	14,7	28,9	15,0
12	США	13,3	26,9	40,2	36,5
13	Бразилія	10,8	0,5	11,3	0,5
14	Тайвань	10,6	7,7	18,3	29,0
15	Нідерланди (у т.ч. і з ЄС)	10,4	8,3	18,7	8,7
16	Індія	10,2	8,2	18,4	8,3
17	Іспанія (у т.ч. і з ЄС)	9,9	8,5	18,4	9,0
18	Австрія (у т.ч. і з ЄС)	7,0	0,5	7,5	0,5
19	Канада	6,4	9,2	15,6	11,5
20	Велика Британія (у т.ч. і з ЄС)	6,0	7,5	13,5	8,0
21	Таїланд		12,5	12,5	13,0
22	В'єтнам		9,3	9,3	11,6
23	Індонезія		8,6	8,6	11,9
24	Іран		8,4	8,4	10,7
25	Польща		7,6	7,6	8,0
-	Африка, Середній Схід				47,5
-	Латинська Америка				9,6
-	Мексика, Канада				11,6
-	Загалом потреба у металургійній продукції, млн. т				486,7

Джерело * Розраховано автором статті за свідченнями, ідентифікованими за наслідками провадження зовнішньоекономічної діяльності країнами світу за результатами звітів і статистичної інформації, отриманої від суб'єктами господарювання, які функціонують у металургійній сфері (різних форм власності), свідчення приведені у науковому джерелі [10]

Звідси, системно вивчивши результативність провадження зовнішньоекономічної діяльності як

України, так і інших країн світу (зазначене репрезентовано у табл. 2) посвідчимо про наступне, що, наразі, має місце: а) певне (на 1,0%) зменшення її частки у 2008 – 2009 рр. – у порівнянні з 81,0 % досягнутими у 2007 р. (до 80,0%, що ідентифіковано у 2009 р.) – зазначене є наслідком різкого падіння споживацьких потреб на металопродукцію у зв'язку зі світовою фінансово-економічною кризою;

б) за обсягом здійснення експортних операцій Україна займає VI місце у світі (26,1 млн. т), ви-

переджаючи, навіть, за сукупністю обігу усі країни ЄС (враховано обсяг з межі наддержавного об'єднання) та Німеччину;

в) у світі спостерігається зростання потреби на металопродукцію – за мінімальними розрахунками – вона складає 487,6 млн. т.

г) сучасним темпам і нарощенню масштабів ЗЕД металургійної промисловості України перешкоджають, наразі, декілька об'єктивних і суб'єктивних чинників системно-універсального функціонування, а саме:

Ставки ввізних мит України, передбачених директивами ЄС та співдружності країн, які належать до МС (РФ, Білорусь, Казахстан – РБК МС), %

Продукція окремих видів економічної діяльності	Ввізні мита РБК МС до вступу у МС	Ввізні мита РБК МС, передбачені для України після її приєднання до МС	Ввізні мита країн ЄС, передбачених директивами наддержавного об'єднання саме для України	Ввізні мита України
Металургія	10,1	0,7	10,0	0,7
Легка промисловість	22,1	10,1	14,3	8,8
Харчова промисловість	21,6	10,6	0,3	10,7
Виробництво інші товарів	20,4	5,4	0,0	4,8
Деревообробна і паперова пром.	11,4	0,4	6,6	0,4
Виробництво будматеріалів	11,2	6,2	1,0	7,0
Машинобудування	10,0	2,0	1,2	2,5
Хімічна промисловість	9,1	5,1	0,7	5,5
Видобування вугілля та торфу	5,0	0,0	0,0	0,0
Нафтопереробка	4,9	0,0	0,1	0,0
Виробництво коксу	4,9	0,9	0,3	1,0
Видобування неенергетичних матеріалів	3,5	2,5	0,0	2,7
Видобування вуглеводнів	0,0	0,0	0,0	0,0
Виробництво електроенергії	0,0	0,0	0,0	2,0
Сільське господарство	9,7	5,5	6,1	5,5
Лісництво	12,8	0,6	0,2	0,6
Рибальство	9,2	1,6	6,0	1,6

Джерело: * Засвідчено автором за свідченнями, приведеними у джерелах [11; 12], які стали основою для розрахунків і обґрунтувань, викладених у публікаціях наукових співробітників відділу стратегічного потенціалу сталого розвитку ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» [1; 4].

існуючі / передбачені нормативно-правовими актами на вказану номенклатуру продукції мита країн, приєднаних до МС (табл. 3);

експорт металопродукції України має сировинну спрямованість (при існуючих суттєвих конкурентних перевагах на міжнародному ринку - а саме, за дев'ятьма позиціями зі 143 – рис. 2);

передбачена та затребувана в межах міжнародних угод зовнішньоекономічними партнерами ціна є невисокою. Тоді, визнаємо й наступне: саме ціна на експорт (її кількісні виміри були обумовленими лише політичними вимогами й непередбачуваними умовами договорів з іноземними споживачами) металургійної продукції суттєво демпінгує, і об'єктивну розбудову внутрішнього національного ринку (в якості прикладу приведено ціни на окремі види металопродукції, які передбачено для споживачів із країн ЄС – табл. 4);

практичної відсутності в масштабах експорту металургійної продукції високотехнологічних марок сталі (наразі, її обсяг складає лише 1,0% у загальній експортній структурі металопродукції України), ціни на які є значно вищими, порівняно з цінами на чорний метал та виробами з нього. До того, ж не зайвим є відмітити той факт, що попит на високолеговані сталі на світовому ринку є надзвичайним і стає суттєвим чинником вирішення соціально-економічних і політичних завдань партнерів по коаліції, які функціонують в межах ЄС.

При цьому, зазначимо й таке: попит на високолеговані сталі протягом 2000 – 2012 рр. постійно зростає, а індекс потреб на якісні вироби з неї – також. Відповідна тенденція мала місце у 2008 – 2010 рр., навіть, незважаючи на нарощення загроз світової фінансово-економічної кризи.

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

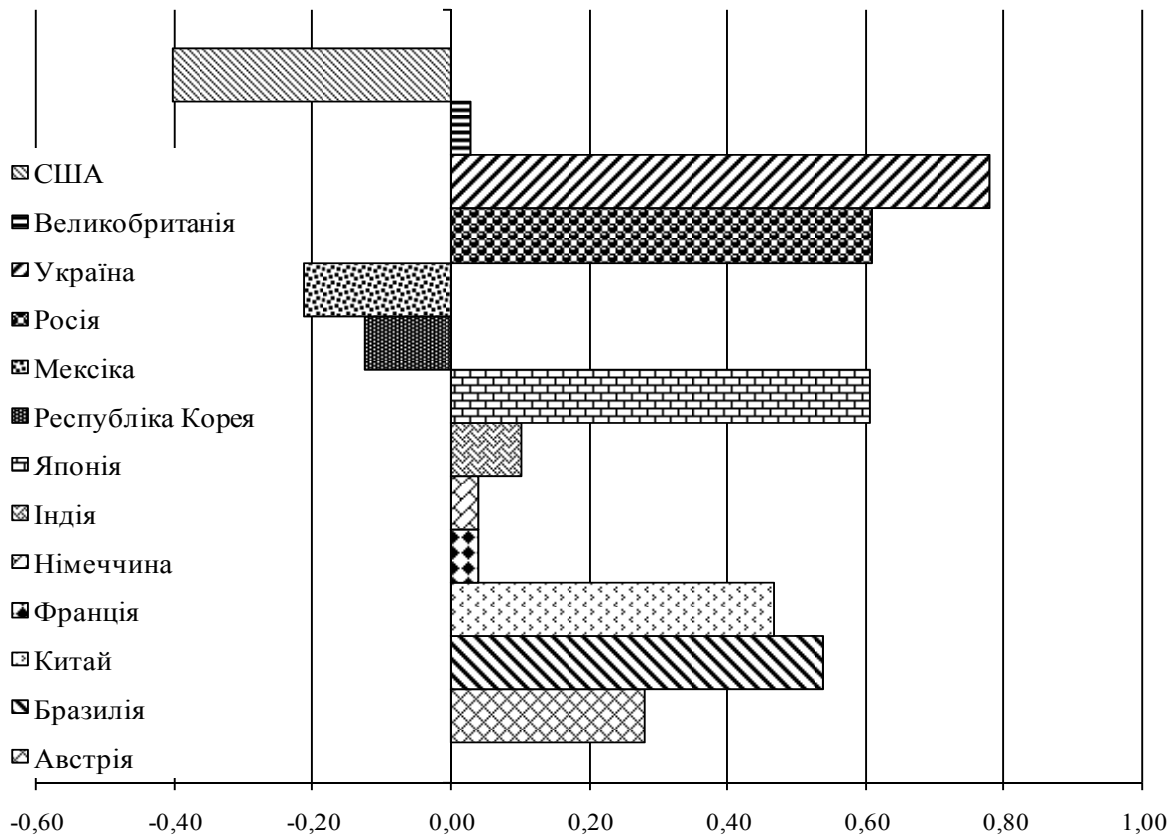

Рис. 2. Індекс порівняльних конкурентних переваг (RCA) металургійної промисловості України на міжнародному ринку металопродукції у 2012 р.

Таблиця 4

Об'єктивізація кількісних вимірів та розбіжність зовнішніх цін ФОБ і внутрішніх цін на металургійні вироби, що виробляються в межах реального сектору економіки України, дол. США у цінах ФОБ *

Продукція металургійної промисловості України	внутрішні ціни України у ретроспективному періоді, роки			зовнішні ціни для споживачів із країн ЄС у ретроспективному періоді, роки		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Прокат плаский гарячо-катаний	4 600,0	6 100,0	6 280,0	4 100,0	4 800,0	5 600,0
Прокат плаский холодно-катаний	5 800,0	7 160,0	7 280,0	4 960,0	5 600,0	6 360,0
Арматура	5 200,0	6 300,0	6 600,0	3 700,0	4 960,0	5 650,0
Кути фасовані та спеціальні профілі тощо	5 350,0	6 650,0	6 900,0	4 000,0	5 200,0	5 300,0

Джерело. * Приведено за порівняннями, здійсненими автором дослідження, що обраховано за свідченнями, представленими у статичному джерелі [7].

У цій відповідності, можна признати, що не лише Китай, Японія, РФ і США намагаються поширювати свій економічний, і, відповідно, політичний вплив на ринку металопродукції, а, й, особливо, окремі країни ЄС – тобто, Німеччина, Франція та Італія (рис. 3), які займають V, VII XI (див. свідчення, наведені автором статті вище, у табл. 1) та провадять активну маркетингову

політику по захопленню нових ринків, суб'єкти державного управління яких, за використання торговельних квот, нормативно-правових механізмів і «by economic and political blackmail» та різними політичними засобами використовують демаркетингову стратегію для упередження поширенню металопродукції (стверджено у попередній науковій праці авторів [3]),

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

виробленої національними товаровиробниками саме в країнах ЄС – тобто, відновленню

масштабів зовнішнього ринку України.

Рис. 3. Ретроспективні зміни індексу концентрації міжнародного ринку металопродукції у світі, період 2000 – 2012 рр.

Звідси, провівши ґрунтований й системний аналіз щільності взаємозв'язків, обсягів експортних поставок у даному секторі промисловості України та їхньої спрямованості (табл. 5) між різними країнами світу, можна визнати наступне: умови, які передбачено директивами ЄС в контексті ініціювання вступу України до наддержавного об'єднання¹, у відповідності з якими передбачено суттєве скорочення виробничо-господарської діяльності національної металургійної промисловості, обумовить, у відповідності до вимог ради ЄС щодо негайного скорочення, забезпечити у п'ять разів зниження техногенного навантаження на території України. Зазначене передбачатиме, з огляду на сучасний стан розвиненості потенціалу бюджетоутворюючих видів, або елімінування, або виключення з господарського процесу окремих металургійних підприємств (визнаних і найбільших забруднювачів навколишнього природного середовища (НПС)) – їхній перелік приведено нижче автором статті), а також і втрату зовнішніх ринків

металургійної продукції у цілому та, сталі, зокрема.

При цьому, як нами встановлено позиція металургійної промисловості України (див. табл. 5) є широковідомою і усталеною, що уможливорює нарощення її стратегічного потенціалу та забезпечення державі достатній рівень економічної безпеки. По ряд із цим, репрезентовані автором статті науково-методичні розробки щодо ідентифікації, наприклад, фінансових потреб на модернізацію металургійної промисловості у цілому [1; 4], дозволяють обчислити, що для суттєвої модернізації виробництва сталі в Україні та запровадження екобезпечених прогресивних технологій в контексті імплементації вимог імplementованих Директив ЄС лише (табл. 6) – інвестиційній вкладення становитимуть не менш ніж 482,0 млрд. дол. США (тобто, 360 млрд. євро).

¹ Директива Ради 96/82/ЄС від 9 грудня 1996 року стосовно контролю по запобіганню випадків, які можуть призвести до значного забруднення небезпечними речовинами для здоров'я людей та навколишнього середовища *ОВ L 010, 14.01.1997 С. 13*; Директива Ради 96/61/ЄС від 24 вересня 1996 року щодо комплексного підходу до запобігання забруднення та контролю *ОJ L 257, 10.10.1996 С. 26*

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Таблиця 5

Морфологічна матриця щільності й спрямованості економічної політики держав світу щодо формування зовнішньоекономічного потенціалу металургійного ринку *

Країна-експортер	ЄС (27)	Україна, РФ	СНД	США, Мексика, Канада	Латинська Америка	Африка, Середній Схід	Китай	Японія	Туреччина, Тайвань,	Океанія	Загальний імпорт	Зовнішньо-регіональний імпорт
Країна постачання	товарообіг металургійної продукції											
ЄС (27)	108,0	6,7	15,9	0,7	2,1	1,0	5,1	0,5	4,2	0,1	144,0	35,9
Україна, РФ	9,5	0,9	7,7	0,1	0,0	0,2	0,4	0,5	0,4	0,0	19,8	19,0
СНД (Казахстан - Білорусь)	3,0	0,6	8,2	0,0	0,0	0,0	1,7	0,3	0,5	0,0	14,3	6,1
США, Мексика, Канада	6,1	1,1	1,9	19,1	3,8	0,3	2,4	3,1	6,5	0,5	44,7	25,7
Латинська Америка	1,5	1,1	0,6	3,0	3,9	0,1	4,3	1,0	1,3	0,2	17,0	13,0
Африка	6,5	3,2	2,2	0,4	0,3	1,6	2,7	0,6	1,2	0,0	18,8	17,2
Середній Схід	3,5	6,3	11,5	0,3	0,2	1,7	4,3	1,4	4,8	0,1	34,5	32,8
Китай	1,2	0,0	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	6,8	7,6	0,0	16,3	16,3
Японія	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	4,5	0,0	5,6	5,6
Туреччина, Тайвань, В'єтнам	6,4	1,1	7,0	1,4	2,7	0,7	25,3	26,0	23,2	0,5	94,3	71,1
Океанія	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,9	0,4	2,2	0,3	4,1	3,8
Тотальний експорт	146,1	21,1	55,3	25,1	13,3	5,8	47,9	40,7	56,3	1,9	413,4	246,5
Зовнішньо-регіональний експорт	38,0	20,2	47,1	6,1	9,4	2,4	47,9	40,7	33,2	1,6	246,5	
Загальна різниця експортно-імпортного обігу	2,1	1,2	41,0	-19,6	-3,6	-47,5	31,6	35,1	-37,9	-2,2		

Джерело * Формалізовано автором дослідження за свідченнями, приведеними у джерелах [7;10]

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Таблиця 6

Обґрунтування необхідного обсягу фінансових витрат і потреб на модернізацію промислового виробництва та техніко-економічна оцінка випуску сталі в Україні *

Макроекономічний показник	Ретроспективна оцінка, роки												Довгостроковий прогноз, роки										Загальна потреба	482,0 млрд. дол. США		
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019			2020	
обсяги споживання енергоресурсів, млн. т.н.е.	20,7	23,3	27,0	30,8	34,0	36,9	35,4	38,1	38,2	29,6	31,2	32,3	31,5	37,4	38,2	38,5	39,2	39,1	38,8	38,7	38,7	39,0	39,7	Обсяг виробництва сталі, млн. т	Потреба оновлення виробництва на %	
Обсяг вир-ва сталі, млн. т	24,4	27,4	31,8	33,5	34,5	36,9	37,2	39,0	39,0	40,0	41,0	43,0	42,0	46,3	47,7	48,9	50,2	51,1	52,1	53,3	54,6	55,9	57,3			
коефіцієнт КД: т. н.е. на 1 т	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6			
паливо та енергія у структурі витрат, %	10,3	10,0	9,5	10,0	11,5	12,0	9,0	8,0	7,7	7,9	8,1	8,5	8,3	8,0	7,8	7,4	7,1	6,9	6,6	6,2	5,9	5,8	5,9	62,7	64,0	
сталь мартенівська,	палива	86,0	78,8	78,2	78,2	78,2	71,2	68,6	68,0	66,4	65,1	62,7	60,1	57,6	55,6	54,4	52,3	50,0	47,8	45,7	43,7	41,8	39,8	сталь мартенівська		
	електроенергії	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	на 56 %		
питомі витрати, кг н.е.	теплової енергії	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	питомі витрати теплової енергії, кг н.е		
питомі витрати, сталь киснево-конверторна	палива	6,8	6,0	4,8	4,1	4,1	4,1	2,9	2,3	1,8	1,2	0,8	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	на 70,0 %		
	електроенергії	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,6	4,8	4,9	4,9	5,0	5,2	5,4	5,6	5,8	5,9	6,0	6,2	6,4	6,5	6,7	6,8	7,0	необхідне нарощення вир. потужностей, %	
електросталь	питомі витрати електроенергії, кг н.е	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	69,4	68,8	68,6	68,7	68,1	67,6	67,0	66,5	66,1	65,8	65,4	64,9	64,3	63,9	63,5	63,1	62,6	на 20, %		
продуктивність праці, т/ на люд./год.		140,0	146,0	146,0	153,0	153,0	174,0	199,0	213,8	214,3	166,2	175,0	181,1	176,9	190,0	205,8	207,0	209,9	212,4	214,6	215,7	216,4	215,7	216,4	необхідне підвищення	
виробничі потужності, % до 1990 р.		42,0	42,0	40,9	41,7	41,9	42,1	43,4	43,4	43,4	44,4	44,4	45,0	46,0	45,1	45,5	45,9	46,4	46,9	47,3	47,6	48,0	48,3	48,6	викор. на 25,0 %	
ступінь їхнього використання, %		58,1	64,5	76,5	79,4	81,4	87,9	88,0	89,9	93,0	90,1	92,0	93,0	94,0	94,0	94,0	94,0	94,0	94,0	95,0	96,0	96,0	96,0	на модернізацію ОВЗ та відновл.технол.бази. у % та у млрд. дол США		
ступінь зношеності ОВЗ і вир. потужностей, %		64,2	65,4	65,4	65,4	66,6	67,8	69,0	70,0	65,0	65,0	65,0	60,0	60,0	65,1	64,5	64,0	63,4	62,8	62,2	61,6	60,9	60,4	60,0		
рівень технологій, %	киснево-конверторний	46,6	47,6	46,3	48,2	48,2	48,9	49,0	48,6	40,0	35,0	35,0	35,0	35,0	37,4	35,8	33,9	32,2	30,5	28,9	27,1	25,6	24,2	23,1	62,0	115,9
	мартенівський	49,2	48,3	49,6	47,7	47,7	46,9	46,8	46,8	45,0	45,0	45,0	35,0	20,0	35,2	33,5	31,9	30,0	28,1	26,0	24,1	22,0	19,9	17,9	Потреба в інвест. на онов. вироб., дол. США	
	електросталі	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,6	15,0	20,0	20,0	30,0	45,0	27,5	30,7	34,2	37,7	41,4	45,1	48,9	52,5	55,9	59,0		
безперервний розлив	18,0	18,1	18,9	20,2	20,8	23,1	24,0	25,0	25,0	35,0	35,0	35,0	45,0	39,4	41,5	43,6	45,8	48,3	50,7	53,1	55,5	57,7	59,9			

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Макроекономічний показник	Ретроспективна оцінка, роки												Довгостроковий прогноз, роки										Загальна потреба на т	482,0 млрд. дол. США	
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019			2020
інвестиції на оновлення виробництва, дол. США /1 т	7,2	8,0	6,6	6,9	6,5	8,8	9,0	9,3	8,2	12,0	12,0	10,0	21,0	21,0	21,0	19,5	20,6	21,6	22,4	23,9	25,4	26,8	28,2	19,6	305,1
частка сектору у загальній структурі промисловості	23,8	27,4	27,4	20,5	20,1	21,3	17,6	20,1	19,7	18,6	17,5	16,2	15,0	15,9	14,8	13,8	12,7	11,7	11,2	11,1	10,3	9,4	8,8	Обсяг вироб-ва у % до 2010	втрата ринку до 2010 р.
частка експорту, %	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0	7,0	9,5	10,0	10,8	6,0	8,0	7,8	6,0	9,3	9,4	9,4	9,3	9,2	9,1	9,0	9,0	9,2	9,0		
частка експорту України у заг. обсязі вир-ва сталі у світі	3,6	3,7	3,8	3,9	3,8	4,0	3,9	4,0	4,1	3,2	3,0	2,8	2,5	3,7	3,5	3,2	3,1	3,0	2,9	2,8	2,7	2,6	2,5	61,7	40,0%

Джерело * Обчислено та узагальнено автором статті за результатами побудови оригінальних модельних вирішень, обґрунтованих і представлених у попередніх наукових працях дослідників [1; 4]

Звісно, цифри вражаючі. Відтак, визнаємо, що це надзвичайно масштабний проект, який ще не під силу реалізувати нашій державі, національна економічна система якої функціонує в ресурсних обмеженнях.

Певним чином підсумовуючи вище наведені викладки і розрахунки, слід вказати на наступне:

імовірним виходом у напрямі реалізації політики технологічної модернізації металургійної промисловості – є розбудова при п'ятнадцяти найбільш техногенних металургійних виробництвах (зокрема: ВАТ «Дніпровський металургійний комбінат ім. Дзержинського»; ВАТ «Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського»; ПАТ „Металургійний комбінат „Азовсталь”; ВАТ “Запоріжсталь”; ВАТ “Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат”; ВАТ “Запорізький завод феросплавів” та ін.) промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу – за прикладом, що, наразі, має місце. Ми підкреслюємо, що за рішенням корелянтів на ПАТ «Алчевський металургійний комбінат» у першій половині 2013 року збудовано декілька нових енергоблоків газогенеруючих електростанцій комбінованого циклу, які дозволили суттєво знизити техногенне навантаження на НПС. При цьому, за результатами провадження суттєвої реструктуризації й оновлення технологічних циклів, вартість цих заходів, за свідченнями суб'єктів державного управління становила на рівні 0,07 млрд. дол. США (тобто, 51,9 млн. євро).

Таким чином, як видно зі свідчень, приведених у табл. 5 і 6, задля технологічної модернізації на п'ятнадцяти металургійних підприємствах необхідний обсяг фінансових витрат - від 1,5 млрд. дол. США до 2,5 млрд. дол. США. Відповідно, імовірним є отримання еколого- економічного ефекту за рахунок: а) скорочення викидів двоокису вуглецю понад 40,0 млрд. т на рік; б) впливу не лише на екологічну ситуації в регіонах держави, а й дозволить забезпечити зростаючі потреби в електроенергії (при прирості понад 400 млрд. кВт/год. електроенергії на рік) металургії з урахуванням нагальної необхідності технологічної модернізації її основних виробничих засобів. Здійснена автором статті прогнозно-аналітична оцінка необхідних обсягів ресурсно-функціонального забезпечення розвитку та модернізації металургійної промисловості провідних виробників зазначеного виду продукції в контексті розбудови їхнього реального сектору економіки з ураху-

ванням потреб у нарощенні масштабів ЗЕД (див. свідчення, які приведено автором статті у табл. 2) дозволяє підтвердити наступне:

ідентифікований обсяг модернізаційних потреб України на провадження повної реструктуризації у обсязі 482,0 млрд. дол. США (тобто, 354,4 млрд. євро) є, відповідними, проте, не занадто солідними фінансовими витратами у порівнянні з вимогами інших країн світу. Наприклад, такими як: а) РФ (468,7 млрд. дол. США чи 347,2 млрд. євро); б) США 247,2 млрд. дол. США (183,1 млрд. євро); в) Китай – 210,2 млрд. дол. США (155,7 млрд. євро); г) Японія - 238,2 млрд. дол. США (176,4 млрд. євро); д) Німеччина – 211,9 млрд. дол. США (157,0 млрд. євро); ж) Південна Корея - 321,0 млрд. дол. США (237,8 млрд. євро); з) Італія - 174,0 млрд. дол. США (128,9 млрд. євро). І, відповідно, нами встановлено, що, на даний час, світогосподарська система, у цілому, потребує фінансових вкладень в контексті модернізації металургійного виробництва у обсязі, який дорівнює 2853,2 млрд. дол. США (або 2113,5 млрд. євро).

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьменко Р. В. *Формування стратегічної моделі державного регулювання природокористування в ринкових умовах господарювання в просторового соціально-економічного розвитку* / Драган І. В., Кузьменко Р. В., Микитенко В. В. // *Інвестиції: практика та досвід.* – 2013. – №14. – С. 57-60.
2. Микитенко В. В. *Технології управління розвитком стратегічного потенціалу в системі забезпечення економічної безпеки у промисловості України* / В. В. Микитенко // *Український соціум: наука – освіта – виробництво: Збірник наукових праць.* / [В. Ю. Бугай, С. М. Шкарлет, В. Ю. Худолей та ін.]; за ред. д.е.н., проф. В. В. Микитенко. – Вип. 4. – Київ, МНТУ ім. акад. Ю. Бугая та Асоціація ТЕКУ, 2013. – 384 с. [С. 34 – 42].
3. Алімов О. М. *Домінанти розбудови в Україні економіки інноваційно-інформаційного типу* / В. В. Микитенко, О. М. Алімов // *Український соціум: наука – освіта – виробництво: Зб. наук. пр.* / [А. О. Пінчук, С. М. Шкарлет, В. Ю. Худолей та ін.]; за ред. д.е.н., проф. В. В. Микитенко. – Вип. 6. – Київ, МНТУ та Центру перспективних соціальних досліджень НАН України і Міністерства соціальної політики України, 2013. – 155 с. [С. 101 – 123].
4. Кузьменко Р. В. *Структурно-динамічні виміри функціонування реального сектору економіки України в контексті його інкорпорації до зовнішньоекономічної діяльності країн Митного та Європейського союзу* [Електронний ресурс] / І. В. Драган, Р. В. Кузьменко, В. В. Микитенко // *Ефективна економіка: наукове видання.* – Дніпропетровський державний аграрний

університет, 2013. - № 7. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2209&p=1>

5. Микитенко В. В. Добір оптимального складу мотиваційних засобів цілеорієнтованого коригування інноваційних процесів на промислових підприємствах [Текст] / В. В. Микитенко // Вісник Хмельницького національного університету МОН України, 2012. - № 6. Т. 3. - С. 79 - 82.

6. Ладонько Л. С. Інкорпорація інноваційної компоненти промислового зростання України в систему глобалізаційних процесів науково-технічного прогресу / В. В. Микитенко, Л. С. Ладонько // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління: Збірник наукових праць: Серія 1: Економіка. - 2012. - № 3 (15) - 266 с. - [С. 113 - 122].

7. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2012 р.: Статистичний збірник. / за ред. А. О. Фризоренко. - Державна служба статистики України, 2013. - У 2-х т. - Т. 1. - 139 с.

8. Демешок О.О. Політика забезпечення екологічної рівноваги та сталого людського розвитку в регіональних економічних системах України / Микитенко В. В., Демешок О. О., Худолей В. Ю. // Формування ринкових відносин в Україні [Зб. наук. пр.] / Наук. ред. І. Г. Мансуров. - К.: НДЕІ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, 2012. - № 12 (139). - С. 215 - 225.

9. Худолей В. Ю. Досвід розроблення змісту та провадження узгодженої політики сталого розвитку складних систем на засадах забезпечення високої енергоефективності їхнього функціонування / Микитенко В. В., Демешок О. О., Худолей В. Ю. // Інвестиції: практика та досвід: наукове видання, 2012. - К., Чорноморський державний університет ім. П. Могили МОН України, 2012. - № 20. - С. 4 - 10.

10. World Steel in Figures 2012: World Steel Associates, 2013. - 25 p.

11. Митний тариф України, RAKURS (2012), Market Access Map. - 28 p.

12. Джучі Р. Кількісна оцінка варіантів регіональної інтеграції України: глибока та всеосяжна зона вільної торгівлі з ЄС чи митний союз з Росією, Білоруссю та Казахстаном: Препринт (Серія: Консультативні роботи [PP/05/2011]) / Р. Джучі, В. Мовчан. - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. - Київ - Берлін, Вид-во Ін-ту економічних досліджень та політичних консультацій, 2012. - 30 с.

REFERENCES

Alimov, O.M. and Mikitenko, V.V. Dominanti rozbudovi v Ukraini ekonomiki innovatsiynoinformatsiynogo tipu [Dominants of development of innovation and information type economics in Ukraine] Ukrainskiy sotsium: nauka - osvita - virobnitstvo: Zb. nauk. pr. / [A. O. Pinchuk, S. M. Shkarlet, V. Yu. Khudoley ta in.]; za red. d.e.n., prof. V. V. Mikitenko. - Vip. 6. - Kiiv, MNTU ta Tsentru perspektivnikh

sotsial'nikh doslidzhen NAN Ukraini i Ministerstva sotsial'noi politiki Ukraini, 2013.

Demeshok, O.O. Politika zabezpechennya ekologichnoi rinvovagi ta stalogo lyudskogo rozvitku v regionalnikh ekonomichnikh sistemakh Ukraini [Policy of securing the ecological balance and sustainable human development in regional economical systems in Ukraine] / Mikitenko V. V., Demeshok O. O., Khudoley V. Yu. // Formuvannya rinkovikh vidnosin v Ukraini [Zb. nauk. pr.] / Nauk. red. I. G. Mansurov. - K.: NDEI Ministerstva ekonomichnogo rozvitku ta torgivli Ukraini, 2012. - № 12 (139). - S. 215 - 225.

Dragan, I.V., and Kuzmenko, R.V., Mikitenko, V.V. «Formuvannya strategichnoi modeli derzhavnogo reguluyuvannya prirodokoristuvannya v rinkovikh umovakh gospodaryuvannya v prostорового sotsial'no-ekonomichnogo rozvitku» [Formation of strategic models of environmental management in the market economy in the spatial socio-economic development]. Investitsii: praktika ta dosvid, no. 14 (2013): 57-60.

Dzhuchchi R. Kilkisna otsinka variantiv regionalnoi integratsii Ukraini: gliboka ta vseosyazhna zona vilnoi torgivli z ES chi mitniy soyuz z Rosieyu, Bilorussyu ta Kazakhstanom: Preprint (Seriya: Konsultativni roboti [PP/05/2011]) / R. Dzhuchi, V. Movchan. - Institut ekonomichnikh doslidzhen ta politichnikh konsultatsiy. - Kiiv - Berlin, Vid-vo In-tu ekonomichnikh doslidzhen ta politichnikh konsultatsiy, 2012.

«Zovnishnya torgivlya Ukraini tovarami ta poslugami u 2012 r.» [Ukraine's foreign trade in goods and services in 2012]: Statistichnyi zbirnik. / za red. A. O. Frizorenko. - Derzhavna sluzhba statistiki Ukraini, 2013. - U 2-kh t. - T. 1.

Khudoley, V.Yu. Dosvid rozroblennya zmistu ta provadzheniya uzgodzhenoi politiki stalogo rozvitku skladnikh sistem na zasadakh zabezpechennya visokoi energoefektivnosti ikhnogo funktsionuvannya / Mikitenko V.V., Demeshok O.O., Khudoley V. Yu. // Investitsii: praktika ta dosvid: naukove vidannya, 2012. - K., Chornomorskiy derzhavniy universitet im. P. Mogili MONT Ukraini, 2012. - № 20. - S. 4 - 10.

Kuzmenko R. V. Strukturno-dinamichni vimiri funktsionuvannya realnogo sektoru ekonomiki Ukraini v konteksti yogo inkorporatsii do zovnishn'oeconomichnoi diyalnosti kraiin Mitnogo ta Europeys'kogo soyuzu [Structural and dynamic measurements of the real sector of economy functioning in Ukraine in the context of its incorporation to the foreign economic activity of the Customs and the European Union] / I. V. Dragan, R. V. Kuz'menko, V. V. Mikitenko // Efektivna ekonomika: naukove vidannya. - Dnipropetrovs'kiy derzhavniy agrarniy universitet, 2013. - № 7. - Rezhim dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2209&p=1>

Ladonko L.S. and Mikitenko, V.V. Inkorporatsiynoinnovatsiynoi komponenti promislovogo zrostannya Ukraini v sistemu globalizatsiynikh protsesiv naukovotekhnichnogo progresu [Incorporation of innovative components for industrial growth of Ukraine into system of globalization scientific and technical progress]. Naukoviy visnik Chernigivs'kogo derzhavnogo institutu

ekonomiki i upravlinnya: Zbirnik naukovikh prats: Seriya 1: Ekonomika, no. 3(2012).

Mikitenko V.V. Dobir optimalnogo skladu motivatsiynikh zasobiv tsileorientovanogo koriguvannya innovatsiynikh protsesiv na promislovikh pidpriemstvakh [Selection of the optimal composition of motivational tools of goal-oriented adjustment innovation processes in industrial plants] / V. V. Mikitenko // Visnik Khmel'nits'kogo natsionalnogo universitetu MON Ukraïni, no. 6(2012): 79 – 82.

Mikitenko, V.V. «Tekhnologii upravlinnya rozvitkom strategichnogo potentsialu v sistemi zabezpechennya ekonomichnoi bezpeki u promislovosti Ukraïni» [Technologies of management of strategic potential development in system of economic security in Ukrainian industry]. Ukraïnskiy sotsium: nauka – osvita – virobnitstvo: Zbirnik naukovikh prats. / [V. Yu. Bugay, S. M. Shkarlet, V. Yu. Khudoley ta in.]; za red. d.e.n., prof. V. V. Mikitenko. – Vip. 4. – Kiïv, MNTU im. akad. Yu. Bugaya ta Asotsiatsiya TEKU, 2013. – 384 s. [S. 34 – 42].

«Mitniy tarif Ukraïni» [Customs Tariff of Ukraine], RAKURS (2012), Market Access Map.

World Steel in Figures 2012: World Steel Associates, 2013.

Кузьменко Руслан Валериевич,

к.е.н., доцент,

Институт экономики промышленности НАН

Украины,

E-mail: vmikitenko@ukr.net

Kuz'menko Ruslan Valeryevich,

Candidate of economic sciences,

Associate Professor,

Institute of the Economy of Industry (IEI) of

the NAS of Ukraine,

E-mail: vmikitenko@ukr.net